

כתב אישום

עכשיו נשאלת השאלה, מי יחרוך את הדין?
כבוד היושבראש, נתנגד בחריפות להעברת העניין לידע.
לא ייתכן דין אמיתי בפרשה במוסד המורכב מנציגי מסלוגת.
הבה ונזכר דברים גלויים: בפרשה זו מער
רבות כמעט כל המפלגות.

הלו

גם מבחינה זו פרשת סומרפין היא דגם מוקטן של המישטר. המישטר — לא רק הממשלה.
המישטר הזה כולל את הקואליציה והאופוזיציה כאחת. זהו מישטר
המיוסד על חלוקת שלל על פי מפתח בו שותפים כולם, המיפעלים של
הכופים המפלגתיים וגם הפרוטקציונרים המפלוגים תחת דגל היוזמה
הפרטית.

חוק המדינה מחייב אישור ועדת הכספים של הכנסת למתן ערבות של המדינה בסכומים
גדולים. הערבויות הללו אישרו עליי נציגי כל המפלגות בוועדת הכספים, פה אחד:
הפה של מפא"י, של חרות, של המפד"ל, של מפ"ם, של כל הכוחות המרכיבים את המישטר.
פרשת הלו לא היתה אפשרית לולא תרם הלו סכומים עצומים
למרבית המפלגות.

לא אבוא לקרוא כאן את הרשימה, רשימה בדוקה עליי מיסב החוקרים, פן אישמוני
בניצול במה זו. אולם אפילו בעיתונות הכללית כבר פורסם כי מר הלו הסכים לתרום 150
אלף לירות לבניין תנועת-החרות, וכי שילם סכומי-ענק לקרנות הבחירות של כל המפלגות,
מן המערך ועד חרות, מבלי לפסוח על רפי"י.

נוסף לזה את ההאשמות הבלתי-נעימות שנתעררו כלפי אישים מראשי המדינה ומראשי
המפלגות; את טיולי החינוך וההארכה בחוץ-לארץ של שרים ונשות-שרים על חשבון מר
הלו. את המתנות והתרומות המיסתוריות שניתנו לאישים רמים, המלאים עתה תפקידי
מפתח במדינה ושהם מתקשים עתה לזכור אותם. הזכרון הוא קצר בעניינים כאלה.
זוהי פרשה של תלמידי-כורים שט, פרשה דומה, אך גדולה פי אלף מן
השעורורה של קוארטריב, "דן" והשוחרר הסיטוני למפלגות, שהעלינו
מעל במה זו לפני חצי שנה.

מה הפלא שהממשלה שלחה לחוץ-לארץ חוקר מיוחד של שרותי-הבטחון, שאפשר לסמוך
עליו שישתוק וישתק? מה הפלא שהחשב הכללי של מר ספיר תבע ממנהלי הבנקים
בשחיץ שלא לקיים שום גנע עם עיתונאי ישראל, אותם עיתונאים אשר הודות להם — ורק
הודות להם — נתגלתה שעורורה זו?

ועדת חקירה בלתי-תלויה

**כבוד היושבראש, אנו תובעים וועדת-חקירה ציבורית בלתי-
תלויה, בראשות שופט בכיר, שתחקור פרשה זו על כל הפתעמויותיה.**
דהיינו: מדוע פעל שר-האוצר כפי שפעל, מדוע ניתנו ערבויות לכספים, מי החליט, אילו
תנאי-העדפה קיבלה סומרפין לעומת אחרים, מי נהנה מן העיסוק, האם מעורבים בפרשה,
בצורה בלתי-נאותה, אישים מרכזיים במדינה; מי קיבל תרומות ומתנות מן החברה ובאילו
סכומים ונסיבות; מה גובה התשלומים שהגיעו מכיסו מר הלו לקופות המפלגות.
ובעיקר: איך למנוע תופעות כאלה בעתיד; מה הם הקריטריונים שלפיהם משקיע שר-
האוצר את כספנו?

**יהיה זה אבסורד להעביר דיון זה לוועדת-הכספים, שהיא עצמה צר
מרכזי בכירור.**

אנו מציעים לקיים דיון במליאת הכנסת, לעיני הציבור והעיתונות, כדי להחליט על הקמת
ועדת-חקירה, הרכבה, סמכויותיה ודרך פעולתה.
**כל החלטה אחרת תהיה אות-קלון למישטר, סטירת-לחי לדעת-הקהל
הנאורה, והשתמטות מחובה מוסרית ראשונה.**

היו"ר ישראל ישעיהו: אני חייב העיר לך: החלטות של הכנסת הן החלטות של
הכנסת, החלטות-כבוד של הכנסת. והמילים "כל החלטה אחרת — לאמור: של הכנסת —
היא החלטת קלון" לא תיכנסנה לפרוטוקול של הכנסת.

אורי אבנרי: אדוני יכול לחמוק זאת. אני עומד על דעתי.
היו"ר ישראל ישעיהו: זה נמחק. אביא זאת גם לבירור. אין החלטות של הכנסת
החלטות-קלון, וסיגנון כזה לא ישרור בכנסת. זוהי כנסת של נבחרי ישראל כולה, וההח
לטות שלה הן החלטות של הכנסת, והחלטות של הכנסת הן חוק, ולא קלון.

אורי אבנרי: כבוד היושבראש — — —
היו"ר ישראל ישעיהו: אדוני, אתה חייב בדרך-ארץ כלפי הכנסת וכלפי העם
שבחר בה, ואני מבקש ממך להבא לא להשתמש במושגים כאלה.
אורי אבנרי: כבוד היושבראש — — —
היו"ר ישראל ישעיהו: אל תתחכם איתי! גמרת את נאומך, ומה שאמרתי —
אמרתי.

אחרי תשובתו של שר-האוצר, הצביעה כל הקואליציה בעד
הצעתו להעביר את הצעות אבנרי ואלמוני לוועדת הכספים.

להלן נאומו של ח"כ אורי אבנרי להנמקת
הצעתו לסדר-היום על פרשת "סומרפין":

כבוד היושבראש, כנסת נכבדה.
פרשת סומרפין היא פשע כלכלי. בפנינו שלוש שאלות: מי הנאשם, מהו כתב-האישום,
ומי יחרוך את הדין?
התשובה לשאלה הראשונה היא פשוטה: בראש רשימת הנאשמים
עומד שר-האוצר, מר פינחס ספיר.

חוסר אחריות ורשלנות פושעת

כתב-האישום של אזרחי ישראל נגד פינחס ספיר ואחרים הוא:
**סיכון 18 מיליון דולר, ואובדן בטוח של מ-5 עד 10 מיליון לירות
מכספי הציבור, מתוך חוסר אחריות או רשלנות פושעת.**

איך נעשה הדבר? — בא איש לראשי המדינה, ובפיו דבר: משקרים ומשכרים, תוכניות
וגרנדיוזיות על בניית ציטוסטר נוסף תחת דגל ישראל. אילו בא האיש, ובפיו תוכנית קטנה
וסבירה, כי אז לא היה נענה. אילו היה ישראלי סתם, ספק אם היו מקשיבים לו.
**אבל האיש הוא יורד, איש שלא שירת בצה"ל, תושב חוץ-לארץ
והבשורה אשר בפיו עצומה וענקית. בפני תרבות זאת של סוגלנות
אין שרי הממשלה מסוגלים לעמוד.**

לא נבדקו הנתונים. לא הנתונים הבינלאומיים של מיקצוע הספנות, ולא הנתונים האישיים
של מר מאיר הלו. הקסם האישי בא במקום הניסוח הכלכלי המדעי. האינטואיציה האישית
של הנאשם מספר אחד תפסה את מקום תחשיבי-הכדאיות האובייקטיביים.

תירוץ לכל פושט-רגל: הבטחון

מה הם המניעים:

לספק תעסוקה לעובדים, כמו במיקרהו של גימי לוי? בים היה תמיד מחסור חמור
בידיים עובדות. לא היה צורך בתעסוקה לימאים. בקחים החיצוניים, כמו הקו לאקוודור, לא
יכלו ימאים ישראלים לעבוד כמעט בכלל.

הכנסות למדינה? — המדינה לא היתה שותפת לעסקים אלה. החברה העיקרית של מר
הלו רשימה בניגוד. על העברות הן מוארץ לחוץ-לארץ לא היה, וגם לא יכול היה
להיות בתנאי הניהול הקיימים, מיקוח יעיל.

גם אילו היו עסקי הלו משגשגים, ספק אם היה משחו מן הדולרים
האלה מניע לישראל. אדרבא, יגלה נא מר ספיר כמה מסיבה-כנסה
שילמו חברות הלו עד היום לאוצר המדינה?

אם כן, מה היה המניע? בולמוס העשיה לשמה, ללא תכלית וחשבון? הרצון להוכיח
שמקימים, שעושים? הרצון להוציא את הכסף שזרם למדינה, ושלגביו לא היה תיכונן, שיכול
היה לאפשר את השקעתו הרציולית לפי הישגים כלכליים?

**או אולי פתם התאוה לשוויץ ורושם; של דגל המדינה המתנופף,
ולא חשוב על מה?**

מזה כמה שבועות מחפשים מר ספיר ושותפיו בנרות מניע כלשהו בדיעבד, ויהיה שדוף
ככל שיהיה. עד ששלפו את המניע הבטחוני, שהרי הוא טוב תמיד.

**אמר הוגה-הדעות הכריזי הרגול, ר"ר ג'ונסון: "הפטריוטיזם הוא
המיפלט האחרון לכל נוכל". בארצנו אפשר לומר: "הבטחון הוא
התירוץ האחרון של כל פושט-רגל".**

כשאין כסף למובטלים ולסטודנטים!

באים מר ספיר ושותפיו וטוענים: שום נזק לא נגרם, יש בסחונות ואפשר לממש אותם.
מענה זו מעידה על מומחיותם בענייני ים, כמו מעשיהם הקודמים.

לא קל לתפוס אגיה. לא קל למכור אותה. מה גם שהערך המקורי של האוניות נופח
עליי מר הלו, שגבה קומיסיון גלוי ומוסחה על בנייתן. בינתיים ירדו מהירי האוניות
בעולם, חוץ מהירייה האוטומטית במחירי כלים משומשים.

וואת בנוסף על הנזק לאשראי טוב, שהיה עד כה לישראל בחוגי הפיננסים הבינלאומיים.
ברור שאם נפסיד בעסקה זו פחות מ-5 מיליון לירות — נוכל להתברך ולטעון שיצאנו
בשן ועין. קרוב לוודאי כי ההפסד האמיתי יהיה הרבה יותר גדול. ספק אם מר ספיר
יעמוד בלחץ המופעל עליו לותר על הבטחונות, למרות כל ההבטחות.

**הפסד של 5 מיליון לירות לפחות, בשעה שאין כסף לכיטוח מפני
אבטלה, בשעה שצפויה שירות של 28 אלף סטודנטים בגלל 2-3 מיליון
לירות, בשעה שאין כסף לטלפונים — השקעה עליה מרוויחה המדינה
30% לשנה!**

זהו כתב האישום.

- **ידיעות אחרונות:** ח"כ אורי אבנרי (העולם הזה) טבור, כי השר ספיר צריך היה להתפטר, שכן הוא נהג לדברי הנואם, לפי הכלל: "צדוק, צדוק תדרוך!"
- **קול העם:** אף לא מילה אחת.
- **היום:** אף לא מילה אחת.

האחריות הקולקטיבית

**שר ספיר לא ענה באותו יום, כי לא נכח במקום. במקומו ענה איש-אמוני, ח"כ
ישראל קרגמן, איש מפא"י ויו"ר ועדת הכספים, שזיכר כמעט מיד אחרי:**

קרגמן: חברי הכנסת, בזמן האחרון אנו עדים להתקפה והסתה אישית נגד שר-האוצר
ספיר, התקפה והסתה שאינן יודעות דגן, בעליפה ובכתב. ראייה זו אינה מעידה על שורשים
עמוקים בהחיה הדמוקרטית שלנו. ראייה זו של עניינים במישטר דמוקראטי אמיתי שאולה
ממישטרים זרים, זרים לרוחה של ישראל, זרים גם לרוחה של היהדות.

שר-האוצר ספיר אינו פועל על דעת עצמו. הוא שליח ציבור, שליח הממשלה... כל
הסתה אישית, כל ראייה כזאת שיש שר-האוצר שבו כל הרע... זהו לרוחה של ישראל.

אבנרי: ואין שום אחריות אישית?

למרות היום נאמנו את נאומנו השני, להנמקת הצעתנו לסדר-היום בפרשת סומרפין (ראה
מסגרת בעמוד זה).

יכולנו בכלל להעלות הצעה זו רק מפני שגורנו על עצמנו במשך כמה חודשים הימנעות
מהגשת הצעות. ידענו שבהתאם לסעיף-סתימת-הפה נוכל להעלות רק הצעה אחת במשך
חודשים רבים, ושמרנו על הצעה זו כעל בבתי-ענייני. השבוע החלטנו להשתמש בה, מפני
שראינו בפרשת סומרפין סמל למישטר כולו.

(הדבר מוכיח, אגב, את יעילותה של אותה קנוניה מחפירה של מפא"י וחרות. אילו
השתמשנו ב"מיכסה" שלנו קודם לכן, למשל אחרי פעולת סמוע, כי אז לא היינו יכולים
כלל להעלות את פרשת סומרפין. לשימתך הרבה של מפא"י וחרות כאחת.)

כשדיברנו על פרשת סומרפין, נכחו למעלה ממחצית חברי הבית — מחוה נדיר למדי.
ברגע שפתחנו בהתקפת-המחץ על ספיר, הוא הפנה את ראשו באופן מוסגן, והחל משוחח

בקול רם עם שר-המשפטים, שישב לידו. שאר חברי-הבית שתקו.
לפנינו דיבר יוסף אלמוני, שהעלה הצעה ברם רפי"י. אגב, שעה קלה לפני ויכוח זה,
הזמין ספיר את אלמוני למונון, והשניים דיברו ארוכות. בצורה ידידותית למדי, לכן לא
התפלאתי כאשר, אחרי גמר הנאום שלנו, קם ספיר לענות כלהלן:

פינחס ספיר: ... אני רוצה להגיד שאיננו נכנס לדברים שחבר-הכנסת אלמוני
לא נגע בהם, ואני לא צריך להתייחס להם, כי גם הוא לא התייחס לדברים שהופיעו בעתונות.
ואני מזכיר את הצעה לסדר-היום של חבר-הכנסת אלמוני, ומתעלם מהשניה, כי אני רוצה
להגיד שיש אנשים, שמה שלא יגידו עלי וישמיצו אותי, גם כשזה יהיה מעל הבמה הזאת,
ומה שלא לכלכו אותי בכתב בעתונתם, איננו חייב להתייחס לדבריהם ולהגיב עליהם.

אורי אבנרי: זה באמת יותר נוח.

אני מלוכלך? אתם מלוכלכים כמוני! הוא פשוט הביא מיסמכים מטעם סדי קולק ושמעון
פרס, שהם כיים אנשי רפי"י, כדי להוכיח, בכיכול, שגם הם היו שותפים לשעורוריית סומרפין.

על האחריות הקולקטיבית של כל המפלגות לפרשה זו לא דיבר — כי על כך גם
לא דיבר אלמוני. מסיבות מובנות.

בכל אותו דיון לא השתתפה חרות. חבריה הסתפקו בקריאות ביניים בלשניות בלבד —
הם תיקנו מדי פעם את העברית של שר-האוצר. בהצבעה התפלגו לארבעה חלקים: אחדים
הצביעו עימנו, למען דיון במליאה; מנחם בגין הודיע שהוא נמנע; אחרים נמנעו מבלי
להודיע; אחרים הסתלקו מן האולם לפני ההצבעה. נדמה לי שלא היו הרבה שבועות
בכנסת בהם היה כה ברור בשביל מה אהנחו יושבים שם, כמו שבוע זה.

כל זה נוסף על שאר פעילותנו בשבוע זה: מסירת הודעה מיוחדת נגד הקפאת הילגות
לכדורגל (ראה מדור ספורט). הנמקת הסתייגותינו ל-

חוק לשון הרע בחקיקת-החוק-הקואליציה, התקפתנו
על חוק ההתיישבות (שנועד לחוק את השלטון המפלגתי
במושבים) בחקיקת-הכלכלה, קבלת תשובות לכמה שאיל-

ות, ועוד.

אורי אבנרי